[ז]אֲבָל * מַתָּנָה (כ) עַל מְנָת לְהַחֲזִיר (יג) (כא) * לֹא מְהַנֵּי: ד [ח]רַשַּׁאי יִשְׂרָאֵל לוֹמַר לְאֵינוֹ יְהוּדִי בְּשָׁעָה חֲמִישִׁית אוֹ קֹדֶם, (כב) עַד שֶׁאַתָּה לוֹקֵחַ חָמֵץ בְּמָנָה קַח בְּמָאתַיִם, (כג) שֶׁמָּא אֶצְטָרֵךְ (יג) וְאֶקָּחֶנּוּ מִמְּךָ אַחַר הַפֶּסַח. [ט]אֲבָל לֹא יִמְכֹּר לוֹ וְלֹא יִתֵּן לוֹ (יד) (כד) עַל תְּנַאי, וְאִם עָשָׂה כֵּן הֲרֵי זֶה עוֹבֵר בְּבַל יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא:

ז שָׁם בִּתְרוּמַת הַדֶּשֶׁן. ח שָׁם בַּתּוֹסֶפְתָּא הַנִּזְכָּר (ה"ז). ט רַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק ד' (ה"ז).

בְּאֵר הֵיטֵב

פֶּסַק הַגָּאוֹן מַהֲרַ"ש זַ"ל. אֵלִיָּה זוּטָא (סק"ג). וְאָסוּר לִמְכֹּר חֲמֵצוֹ לְמוּמָר, דְּאַף עַל פִּי שֶׁחָטָא יִשְׂרָאֵל הוּא. וְאִם מָכַר, כָּתַב הַטַּ"ז (סק"ד) דִּבְהֶפְסֵד מְרֻבֶּה יֵשׁ לוֹמַר לַמּוּמָר שֶׁיַּחֲלִיפֶנּוּ עִם אֵינוֹ יְהוּדִי אַחַר, אוֹ יִמְכְּרֶנּוּ לְאֵינוֹ יְהוּדִי, וּמֻתָּר הַמָּעוֹת לְיִשְׂרָאֵל. וּמַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁהָיָה מַחֲזִיק בְּאֶרֶנְדְּ"י בִּכְפָר שֶׁמָּכַר יַיִן שָׂרוּף שֶׁלּוֹ לְהַפָּקִיד שֶׁהָיָה מוּמָר, וְהָיָה סָךְ הַרְבֵּה, וְקָשֶׁה הַדָּבָר לְהַפְסִיד הַיַּיִן שָׂרוּף, וְקָרוֹב הָיָה שֶׁלֹּא יְצַיֵּת הַיִּשְׂרָאֵל בָּזֶה, וְאָמַרְתִּי שֶׁיַּחֲלִיפֶנּוּ הַפָּקִיד עִם אֵינוֹ יְהוּדִי אַחַר, וְיִקַּח מִמֶּנּוּ יַיִן שָׂרוּף אַחַר, וְאָז מֻתָּר לְיִשְׂרָאֵל זֶה. טַ"ז (שם). וְעַיֵּן שׁוּ"ת חַוּוֹת יָאִיר סִימָן מ"ח. וּמֵהַאי טַעְמָא יֵשׁ לִמְנֹעַ שֶׁלֹּא לִקְנוֹת מִיָּד אַחַר פֶּסַח שֵׁכָר אוֹ יַיִן שָׂרוּף אֵצֶל מוּמָר, לְפִי שֶׁהוּא חָמֵץ שֶׁעָבַר עָלָיו הַפֶּסַח, אַף עַל גַּב דְּקַיְימָא לָן חֲמֵצָן שֶׁל עוֹבְרֵי עֲבֵרָה מֻתָּר מִיָּד לְאַחַר פֶּסַח מִפְּנֵי שֶׁהֵן מַחֲלִיפִין, הַיְינוּ בְּעוֹבֵר לְתֵאָבוֹן דְּלָא שָׁבִיק הַתֵּירָא וְאָכֵיל אִסּוּרָא, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּעוֹבֵר לְהַכְעִיס, וְעַכְשָׁיו כֻּלָּם מִקְּרֵי עוֹבְרִים לְהַכְעִיס. חֹק יַעֲקֹב (ס"ק יד): (יג) לֹא מְהַנֵּי. מִשּׁוּם חוּמְרָא דְּחָמֵץ. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ה) וְחֹק יַעֲקֹב (ס"ק יז): ד (יג) וְאֶקָּחֶנּוּ. וְרַשַּׁאי אֲפִלּוּ לְהַבְטִיחוֹ שֶׁיַּחֲזֹר וְיִקְנֶה מִמֶּנּוּ וְשֶׁיִּתֵּן לוֹ רֶוַח. בַּ"ח (ס"ב) וְאַחֲרוֹנִים: (יד) עַל תְּנַאי. נִרְאֶה פֵּרוּשׁוֹ עַל תְּנַאי שֶׁיַּחֲזִירֶנּוּ

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לוֹ סְתָם (נה) לְהַחֲזִיק בּוֹ כֵּלָיו וּמִטַּלְטְלָיו, וְלֹא יֹאמַר לוֹ בְּהֶדְיָא שֶׁמַּשְׂכִּירוֹ לְהַנִּיחַ בְּתוֹכוֹ חָמֵץ, כְּדִלְקַמָּן סִימָן ת"נ (ס"ק יב). יִשְׂרָאֵל שֶׁקָּנָה חָמֵץ מֵהַעַכּוּ"ם וְנָתַן כֶּסֶף וְלֹא מָשַׁךְ עֲדַיִן, אַף עַל גַּב דִּלְכַתְּחִלָּה בְּוַדַּאי יֵשׁ לוֹ לִמְכֹּר קֹדֶם הַפֶּסַח, שֶׁהֲרֵי לְפִי דַּעַת כַּמָּה פּוֹסְקִים כֶּסֶף קוֹנֶה בֵּין יִשְׂרָאֵל לְנָכְרִי, מִכָּל מָקוֹם אִם לֹא מָכַר וְעָבַר עָלָיו הַפֶּסַח, מֻתָּר, דְּהָא לְרֹב הַפּוֹסְקִים אֵינוֹ קוֹנֶה אֶלָּא בִּמְשִׁיכָה. אֲבָל כְּשֶׁמָּשַׁךְ, אֲפִלּוּ לֹא נָתַן כֶּסֶף וְעָבַר עָלָיו הַפֶּסַח, (נו) יֵשׁ לֶאֱסֹר. אָכֵן אִם לְפִי מִנְהַג הַסּוֹחֲרִים לִקְנוֹת בְּכֶסֶף, מְצַדֵּד הַפְּרִי מְגָדִים (מש"ז סק"ד) לְהַחְמִיר גַּם בַּדִּין הָרִאשׁוֹן. וְעַיֵּן בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה סָעִיף קָטָן ט': (כ) עַל מְנָת לְהַחֲזִיר. הַיְנוּ לְאַחַר הַפֶּסַח: (כא) לֹא מְהַנֵּי. אַף עַל גַּב דִּבְכָל הַתּוֹרָה מַתָּנָה עַל מְנָת לְהַחֲזִיר שְׁמָהּ מַתָּנָה אִם נִתְקַיֵּם הַתְּנַאי, הָכָא הִצְרִיכוּ (מ) חֲכָמִים מַתָּנָה גְּמוּרָה, מִשּׁוּם חֻמְרָא דְּחָמֵץ. וּלְעִנְיַן דִּיעֲבַד (נח) אִם נִתְקַיֵּם הַתְּנַאי שֶׁהֶחֱזִירוֹ, אִם מֻתָּר, (נט) נֶחְלְקוּ הָאַחֲרוֹנִים בָּזֶה, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה לא מהני). וְהֵיכָא שֶׁאָמַר הֲרֵינִי נוֹתֵן לְךָ וְתַחְזִירֶנָּה לִי, עַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (שם): ד (כב) עַד שֶׁאַתָּה לוֹקֵחַ חָמֵץ בְּמָנָה וְכוּ'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, שֶׁיִּקַּח חָמֵץ הַרְבֵּה (ס) בְּסַךְ מָאתַיִם, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין צָרִיךְ לִקַּח אֶלָּא בְּמָנָה, שֶׁכְּשֶׁאֶצְטָרֵךְ אַחַר הַפֶּסַח אֶקָּחֶנּוּ מִמְּךָ וְאֶתֵּן לְךָ רֶוַח עַל כָּל הַסָּךְ: (כג) שֶׁמָּא אֶצְטָרֵךְ וְכוּ'. וְהָאַחֲרוֹנִים כָּתְבוּ (סא) דְּרַשַּׁאי אֲפִלּוּ לְהַבְטִיחַ שֶׁיַּחֲזֹר וְיִקְנֶה מִמֶּנּוּ וְיִתֵּן לוֹ רֶוַח: (כד) עַל תְּנַאי. מַיְרֵי שֶׁאָמַר בִּלְשׁוֹן אִם, דְּהַיְנוּ (סג) אִם תַּעֲשֶׂה דָּבָר פְּלוֹנִי בְּתוֹךְ הַפֶּסַח אוֹ לְאַחַר הַפֶּסַח, הֶחָמֵץ נָתוּן לְךָ אוֹ מָכוּר לְךָ, דְּכָל זְמַן שֶׁלֹּא נִתְקַיֵּם הַתְּנַאי עֲדַיִן אֵין הֶחָמֵץ מָכוּר וְנָתוּן, וּלְפִיכָךְ עוֹבֵר בְּבַל יֵרָאֶה, אֲבָל אִם אָמַר לוֹ הֲרֵינִי נוֹתֵן לְךָ מֵעַכְשָׁו עַל מְנָת שֶׁתַּעֲשֶׂה דָּבָר פְּלוֹנִי, שַׁיָּךְ הֶחָמֵץ לָעַכּוּ"ם תֵּכֶף אִם יִתְקַיֵּם הַתְּנַאי לְבַסּוֹף, וְאֵינוֹ אָסוּר רַק מִשּׁוּם חֻמְרָא דְּחָמֵץ, וּכְדִלְעֵיל

בֵּאוּר הֲלָכָה

מַהֲרַ"ש קָאיְדְנָאוֶוער בִּתְשׁוּבַת נַחֲלַת שִׁבְעָה סִימָן ל', וְהֶעְתִּיקוּהוּ בְּסִימָן זֶה כָּל הָאַחֲרוֹנִים, א]מִכָּל מָקוֹם לְכַתְּחִלָּה יִרְאֶה לְצָרֵף עוֹד אֵיזֶה קִנְיָן כְּמוֹ סִיטוּמְתָא אוֹ קִנְיַן סוּדָר (וּכְמוֹ שֶׁנּוֹהֲגִין כְּהַיּוֹם לִכְפֹּל כַּמָּה קִנְיָנִים), מֵאַחַר דְּהַתֻּמִּים בְּסִימָן קכ"ג (ס"ק יב) מְגַמְגֵּם בְּקִנְיָן זֶה, וְגַם הַקְּצוֹת שֶׁכָּתַב לִדְחוֹת דִּבְרֵי הַתֻּמִּים שָׁם (סק"ו), מִכָּל מָקוֹם בְּסִימָן קצ"ד (סק"ג) כָּתַב גַּם כֵּן לְפַקְפֵּק עַל קִנְיַן אַגַּב עַיֵּן שָׁם בַּאֲרִיכוּת, וּכְמוֹ כֵן בַּמַּחֲצִית הַשֶּׁקֶל בְּסִימָן זֶה (סק"ד) כָּתַב לְגַמְגֵּם בְּקִנְיָן זֶה. וּלְעִנְיַן קִנְיָן שֶׁהוּא בְּדִינֵיהֶם, אִם סוֹמְכִין עַל זֶה גַּם לְעִנְיַן אִסּוּרָא כְּמוֹ בִּמְכִירַת חָמֵץ, יֵשׁ פְּלוּגְתָא בָּזֶה, עַיֵּן בַּמָּגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן ד' שֶׁפִּקְפֵּק עַל תְּשׁוּבַת מַשְׂאַת בִּנְיָמִין (סי' צז) שֶׁדַּעְתּוֹ דִּמְהַנֵּי בְּמִכָּל שֶׁכֵּן מִמִּנְהֲגֵי הַסּוֹחֲרִים שֶׁמְּהַנֵּי, אָכֵן דַּעַת הַגָּאוֹן מַהֲרַ"ש קָאיְדְנָאוֶוער בִּתְשׁוּבַת נַחֲלַת שִׁבְעָה (סי' ל) כַּמַּשְׂאַת בִּנְיָמִין (וּבְנַחֲלַת שִׁבְעָה הִשִּׁיג עָלָיו שָׁם (סי' לא), וּלְדַעְתּוֹ אֲפִלּוּ סִיטוּמְתָא נַמִי לֹא מְהַנֵּי), וְכֵן הוּא דַּעַת תְּשׁוּבַת מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ סִימָן ט' בְּפְשִׁיטוּת, וְכֵן כָּתַב הָרַב חֲתַם סוֹפֵר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת בִּתְשׁוּבוֹתָיו דַּעֲדִיפָא מִסִּיטוּמְתָא עַיֵּן בְּחֵלֶק יוֹרֶה דֵעָה סִימָן שי"א וְסִימָן שי"ד, וּבְהַגָּהַת חֲתַם סוֹפֵר צִיֵּן לְעַיֵּן בִּתְשׁוּבוֹת הָרַשְׁבָּ"א הַמְיֻחָסוֹת סִימָן רכ"ה, וְעַיַּנְתִּי שָׁם וְכָתַב בַּתְּחִלָּה גַּם כֵּן לְדָבָר פָּשׁוּט דִּמְהַנֵּי בְּמִכָּל שֶׁכֵּן מִסִּיטוּמְתָא דְּהוּא מִנְהָגָא בְּעָלְמָא, וְכָל שֶׁכֵּן מִנְהָג קָבוּעַ וְחֹק [וְסוּגְיָא דִּבְכוֹרוֹת (יג.) דְּמִנַּהּ הֵעִיר מָגֵן אַבְרָהָם דְּלֹא מַשְׁגְּחִינַן בְּדִינֵיהֶם לְעִנְיָנֵי מִצְוֹת הֵבִיא גַּם כֵּן, וְכָתַב דְּאֵין רְאָיָה, דְּאֶפְשָׁר דְּמַיְירֵי הָתָם שֶׁלֹּא הָיָה לָהֶם מִנְהָג יָדוּעַ], אָכֵן לְבַסּוֹף מְסַפְּקָא לֵיהּ דְּאֶפְשָׁר לְעִנְיַן מִצְוֹת כְּגוֹן לְהִתְחַיֵּב בִּבְכוֹרָה שֶׁהִיא דְּאוֹרַיְיתָא, אֵינוֹ מִתְחַיֵּב עַד דְּקָנֵי כְּדִינָא דְּאוֹרַיְיתָא [וְטָעוּת הַדְּפוּס יֵשׁ שָׁם, וּבִמְקוֹם 'וְאֵין נִרְאֶה' צָרִיךְ לִהְיוֹת 'וְעוֹד נִרְאֶה', וְכֵן מוּכָח שָׁם מִסּוֹף הַתְּשׁוּבָה], עַיֵּן שָׁם. וְאֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה עַל כָּל פָּנִים מוּכָח מִנֵּיהּ דְּקִנְיַן סִיטוּמְתָא לֹא עָדִיף מִקִּנְיָן שֶׁהוּא בְּדִינֵיהֶם, וּלְפִי זֶה גַּם קִנְיַן סִיטוּמְתָא לֹא בְּרִירָא לְכַתְּחִלָּה לִסְמֹךְ עָלָיו, וְעַל כֵּן מֵהַנָּכוֹן לְכַתְּחִלָּה שֶׁלֹּא לִסְמֹךְ עַל מִנְהַג הַסּוֹחֲרִים לְבַד, אֶלָּא יִרְאֶה לְצָרֵף עִמּוֹ עוֹד קִנְיָן, וְכַנַּ"ל. וְהֵיכָא שֶׁעוֹשֶׂה כַּמָּה קִנְיָנִים, מֵהַנָּכוֹן שֶׁיֹּאמַר לוֹ בְּפֵרוּשׁ שֶׁהוּא מַקְנֶה לוֹ אֲפִלּוּ בְּאֶחָד מֵהַקִּנְיָנִים וְאַף כִּי בְּכֻלָּם. וְטוֹב שֶׁיַּפְקִיר גַּם כֵּן לִפְנֵי בֵּית דִּין, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַחֹק יַעֲקֹב בִּכְעֵין זֶה בְּסָעִיף קָטָן (י"ד) [כ'], וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, אִם יוֹדֵעַ שֶׁיָּבִיאוּ לוֹ חָמֵץ בְּפֶסַח עַל עֲגָלָה אוֹ סְפִינָה וְיִצְטָרֵךְ לְשַׁלֵּם מֶכֶס וּשְׂכַר עֲגָלָה וּכְהַאי גַּוְנָא, יִמְכֹּר לְנָכְרִי בְּכֶסֶף [וּשְׁאָרֵי קִנְיָנִים הַנַּ"ל], וּכְשֶׁיָּבִיאוּ אַחַר כָּךְ בְּפֶסַח יִקַּח הַנָּכְרִי

הַכֹּל אֶצְלוֹ בִּרְשׁוּתוֹ, וְהוּא יְשַׁלֵּם גַּם כֵּן הַמֶּכֶס וּשְׂכַר עֲגָלָה, וְאַחַר הַמְּכִירָה יֹאמַר שֶׁאִם הַנָּכְרִי אֵינוֹ קוֹנֶה בְּאֵלּוּ הַקִּנְיָנִים עַל כָּל פָּנִים יִהְיֶה הֶפְקֵר גָּמוּר:

* מַתָּנָה עַל מְנָת לְהַחֲזִיר. וְהוּא הַדִּין מְכִירָה עַל מְנָת לְהַחֲזִיר [חָמֵד מֹשֶׁה (ס"ה)]:

* לֹא מְהַנֵּי. דִּין זֶה הוּא מֵהַגָּהַת מֵימוֹנִי פֶּרֶק ו' מֵהִלְכוֹת שַׁבָּת (אות ב) וְדִיֵּק שָׁם דִּין זֶה מִתּוֹסֶפְתָּא (פרק ב ה"ו) עַיֵּן שָׁם, וּתְרוּמַת הַדֶּשֶׁן סִימָן ק"כ מְבִיאוֹ, וּמִשְׁמַע שָׁם לִכְאוֹרָה דְּאִי לָאו מִשּׁוּם חוּמְרָא דְּחָמֵץ מֻתָּר אֲפִלּוּ לְכַתְּחִלָּה לִנְהֹג כֵּן. וּבֶאֱמֶת צָרִיךְ עִיּוּן, דַּהֲלֹא לְכַתְּחִלָּה בְּוַדַּאי אָסוּר מִדִּינָא כֵּיוָן דְּתָלֵי מַתְּנָתוֹ בִּתְנַאי, וּכְשֶׁלֹּא יִתְקַיֵּם הַתְּנַאי שֶׁלֹּא יַחֲזִירוֹ, לְמַפְרֵעַ הֶחָמֵץ שֶׁלּוֹ, וְאִם כֵּן הֲרֵי הוּא מַכְנִיס עַצְמוֹ בְּסָפֵק בְּאִסּוּרָא דְּאוֹרַיְיתָא שֶׁל לָאו דְּבַל יֵרָאֶה, וּבִפְרָט שֶׁאֵין הַתְּנַאי תָּלוּי בּוֹ אֶלָּא

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(נה) דְּאִלּוּ לְהַשְׂכִּיר לוֹ לָדוּר, אֵין לוֹ רְשׁוּת אִם הִיא שְׂכוּרָה לוֹ מִיִּשְׂרָאֵל, עַיֵּן בְּשִׁיבַת צִיּוֹן סִימָן י': (ט) מְקוֹר חַיִּים (חי' סק"ח), וּמִטַּעַם דְּרֹב פּוֹסְקִים סְבִירִי לְהוּ דִּמְשִׁיכָה קוֹנֶה בְּעַכּוּ"ם, וְאַף עַל גַּב דְּכָתַבְנוּ לְעֵיל שֶׁאִם מָכַר לְעַכּוּ"ם בְּכֶסֶף בְּדִיעֲבַד מֻתָּר, אַלְמָא דְּסָמְכִינַן בְּחָמֵץ שֶׁעָבַר עָלָיו הַפֶּסַח אַאֵיזֶה פּוֹסְקִים דִּסְבִירִי לְהוּ דִּבְכֶסֶף קוֹנֶה, וְאִם כֵּן הוּא הַדִּין בְּעִנְיָנֵנוּ הָיָה לָנוּ לִסְמֹךְ עַל דֵּעָה זוֹ, לֹא דָּמֵי, מִשּׁוּם דְּכַמָּה פּוֹסְקִים יֵשׁ דִּסְבִירִי לְהוּ שֶׁכֶּסֶף נַמִי קוֹנֶה בְּעַכּוּ"ם, עַיֵּן מִשְׁכְּנוֹת יַעֲקֹב סִימָן קמ"ט, וְסָמְכִינַן עֲלַיְיהוּ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּעִנְיָנֵנוּ דְּמֻכְרָחִים אָנוּ לִסְמֹךְ אַאֵיזֶה פּוֹסְקִים דִּמְשִׁיכָה אֵינוֹ קוֹנֶה, בָּזֶה לֹא סָמְכִינַן עֲלַיְיהוּ, דְּכִמְעַט כָּל הַפּוֹסְקִים סְבִירִי לְהוּ דִּמְשִׁיכָה עַל כָּל פָּנִים נַמִי קוֹנֶה, עַיֵּן בֵּאוּר הַגְּרָ"א חֹשֶׁן מִשְׁפָּט סוֹף סִימָן קצ"ד, וְעַיֵּן בִּשְׂדֵי חֶמֶד (שם סי' ח אות טו ד"ה המורם): (מ) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ה) וְחֹק יַעֲקֹב (ס"ק יז) וְאֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק יא) וְדִבְרֵי אֱמֶת (קונטרס גיטין ד"ה וראיתי לה"ה) וּמַחֲנֶה אֶפְרַיִם (מאכ"א פ"ח הט"ז) וְעוֹד אַחֲרוֹנִים, וְכֵן כָּתַב הַגְּרָ"א (סק"י), דְּלֹא כְּהָרַדְבַּ"ז (ח"ה סי' אלף תטז) שֶׁדַּמָּה דִּין זֶה לְהָא דִּתְנַאי הַמֻּזְכָּר בְּסָעִיף ד', שֶׁעוֹבֵר בְּבַל יֵרָאֶה: (נח) וְאִם לֹא הֶחְזִירוֹ, פָּשׁוּט הוּא שֶׁעוֹבֵר בְּבַל יֵרָאֶה, שֶׁהֲרֵי הוּא פִּקָּדוֹן בְּיַד עַכּוּ"ם. וְאֵין לוֹמַר דְּאִם אֵין מַחְזִירוֹ הֲרֵי הוּא גָּזֵל בְּיַד הָעַכּוּ"ם לְמַפְרֵעַ וְלֹא יַעֲבֹר הַיִּשְׂרָאֵל, כְּמוֹ בְּעָלְמָא שֶׁאֵין הַנִּגְזָל עוֹבֵר, אֵינוֹ כֵּן, שֶׁאֲפִלּוּ אִם לֹא יַחֲזִיר אֵין הַדָּבָר בִּגְזֵלָה בְּיַד הָעַכּוּ"ם עַד אַחַר הַפֶּסַח שֶׁיַּגִּיעַ הַזְּמַן שֶׁעָלָיו לְהַחְזִיר וְלֹא הֶחְזִיר, מִשָּׁעָה זוֹ וָאֵילָךְ הוּא בִּגְזֵלָה תַּחַת יָדוֹ, אֲבָל כָּל יְמֵי הַפֶּסַח לֵיכָא לְמִיחְשְׁבֵיהּ בִּגְזֵלָה, שֶׁהֲרֵי מִדַּעְתּוֹ נָתַן לוֹ, כָּל זֶה פָּשׁוּט לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי, וּבִפְרִי חָדָשׁ הַדְּבָרִים מְגַמְגְּמִים בָּזֶה, עַיֵּן שָׁם: (נט) עַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק יא) וּבְמַחֲנֶה אֶפְרַיִם (שם) וְהַגְּרַ"ז (סכ"ב) שֶׁמְּקִלִּים, וּלְעֻמָּתָם מַטֵּה יְהוּדָה (סק"ו) וּבֵית מֵאִיר וּמְקוֹר חַיִּים (חי' ס"ק יא) מַחְמִירִים, וּלְשׁוֹן הַמְחַבֵּר מְסַיַּעְתָּן דְּאֶפְשָׁר דְּמִשּׁוּם חֻמְרָא דְּחָמֵץ וְגַם שֶׁהִכְנִיס עַצְמוֹ בְּסָפֵק דְּבַל יֵרָאֶה הֶחְמִירוּ חֲכָמִים אֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד, וּכְעֵין זֶה מָצָאתִי בְּיַד אֶפְרַיִם, וְעַיֵּן בִּשְׂדֵי חֶמֶד (שם אות מב): ד (ס) בַּ"ח (ס"ב): (סא) אֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק יב) וּמַטֵּה יְהוּדָה (סק"ז) וְהַגְּרַ"ז (סי"ז) וּמְקוֹר חַיִּים (חי' ס"ק יב): (סג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ז) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים:

ליקוטי דברי הרב: א] בשו"ע הרב (סי"א) הביא את קנין אגב בין שאר הקנינים המועילים, ולא כתב שיצרף עימו עוד איזה קנין.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

י טור בְּשֵׁם הִירוּשַׁלְמִי (פרק ב ה״ב) וְרא״ש בְּפֶרֶק ב׳ דְּפְסָחִים (סי׳ ד), וּכְרַבִּי יוֹחָנָן (ירושלמי שם). כ שֵׁם (טור) בְּשֵׁם הִירוּשַׁלְמִי (שם ה״א).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ה [טו] שֶׁבִּטְּלוֹ. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בְּשַׁעַר אֶפְרַיִם סִימָן ד׳ בְּאֶחָד שֶׁלֹּא מָכַר יַיִן שֶׁרָף שֶׁלּוֹ בְּעֶרֶב פֶּסַח, וְהוֹרָה לוֹ הַמּוֹרֶה לְשָׁקְכוֹ קֹדֶם הַלַּיְלָה וְהוּא לֹא עָשָׂה כֵּן, אֶלָּא קֹדֶם הַלַּיְלָה נָתַן לְיִשְׂמָעֵאל אֶחָד בְּמַתָּנָה, וְשׁוּב אַחַר הַפֶּסַח הֶחֱזִיר לוֹ הַיִּשְׂמָעֵאל, וְהוּא הִפְסִיד מֻרְבֶּה, וְדַעְתּוֹ לֶאֱסֹר. וְשָׁם בְּהַגָּהַת בֶּן הַמְחַבֵּר צָדַד (לְהַלָּכָה) [וְלַהִתִּירָה], וּכְקוּנְטְרֵס אַחֲרוֹן שָׁם (לט״ר ד) כָּתַב מַה שֶׁהֵשִׁיב לוֹ בַּעַל אֵלְיָה רַבָּה, וְגַם בֶּן הַמְחַבֵּר (שם בקו״א) הוֹדָה לוֹ שֶׁיֵּשׁ לְהַחְמִיר לְמַעֲשֶׂה. וְעַיֵּן לְעֵיל סָעִיף קָטָן ח׳ שֶׁפָּתַחְתִּי בְּעִנְיָן זֶה מִתְּשׁוּבָה שֶׁבְּסוֹף תּוֹרַת הַשְּׁלָמִים (סי׳ ו), וְעוֹד כַּמָּה תְּשׁוּבוֹת שֶׁהֶבְאתִי שָׁם מֵעִנְיָן זֶה. וְעַיֵּן בְּסֵפֶר בְּאֵר יַעֲקֹב סִימָן (תמ״ז) [תמ״ב] בְּתְשׁוּבָה שֶׁכָּתַב שָׁם בְּעִנְיַן הַיַּיִן שֶׁרָף שֶׁנִּשְׁתַּהֶה עַד אַחַר הַפֶּסַח. וְעַיֵּן בְּעֵבוֹדַת הַגֵּרְשֻׁנִי סִימָן ק״ה בְּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חָמֵץ בְּבֵית שֶׁעָבַר עָלָיו הַפֶּסַח וְהוּא יָדוּעַ שֶׁבָּא לְבֵיתוֹ לְשַׁאל, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֵדִים שֶׁהִפְקִירוֹ אָסוּר, אֲבָל הוּא לְעַצְמוֹ שֶׁיּוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ הָאֱמֶת שֶׁהִפְקִירוֹ הַפְקֵר גָּמוּר וְהוֹצִיאוֹ מִלִּבּוֹ לְגַמְרֵי, וְדַעְתּוֹ שֶׁאַחַר הַפֶּסַח יַחְזֹר וְיִזְכֶּה בּוֹ, מִכָּל מָקוֹם יָכוֹל הוּא לְזַכּוֹת בּוֹ, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּשׁוּ״ת פְּנֵי יְהוֹשֻׁעַ כְּתָב יָד (ח״ב) סִימָן ה׳ הָאֲרִיךְ בְּרְאָיוֹת לְסַיֵּעַ לְהַרַמְבַּ״ם (פ״ב ה״ב, ע״ש בלח״מ) דְּחָמֵץ הַיָּדוּעַ לֹא מְהַנֵּי בְּטוּל, וְעַיֵּן בְּפְרִי חָדָשׁ (סי׳ תל״א ס״א) וְשָׁאגַת אֲרְיֵה וּשְׁאֵר אַחֲרוֹנִים שֶׁכָּתְבוּ לְקַצֵּת רְאָיוֹת לְהַגָּאוֹן ז״ל. וְכָתַב בְּשׁוּ״ת וָשָׁב הַכֹּהֵן סִימָן ד׳ בְּאֶחָד שֶׁמָּכַר חֲמֵצוֹ לְאִינוֹ יְהוּדִי קָטָן, אִז אִם הָאִינוֹ יְהוּדִי קָטָן, אוֹ אִם הָאִינוֹ יְהוּדִי גָּדוֹל, אֲבָל אֵינוֹ מַקְפִּיד כְּלָל, אֵין צָרִיךְ לְהַחֲזִירוֹ לוֹ אַחַר פֶּסַח, וְאִם הוּא מַקְפִּיד אֲפִלּוּ אִם הוּא קָטָן, אֲבָל אִם אָמַר לוֹ עַל תְּנַאי שֶׁתַּחֲזִיקֵהוּ לְעַצְמְךָ וְתַעֲשֶׂה בּוֹ כִּרְצוֹנְךָ רַק שֶׁלֹּא תַּחְכִּירֶנּוּ לְשׁוּם אָדָם אַחֵר, דְּזֶה הֲרֵי מְכִירָה גְּמוּרָה. ט״ז (סק״י) עַיֵּן שָׁם. **ה (טו) שֶׁבִּטְּלוֹ.** אַף עַל גַּב דְּלֹא עָבַר מִן הַתּוֹרָה, מִכָּל מָקוֹם חִיישִׁינַן שֶׁיְּצָרִים לוֹמַר שֶׁבִּטְּלוֹ אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא בִּטְּלוֹ, כֵּיוָן שֶׁעָשָׂה שֶׁלֹּא כְּתַקָּנַת חַז״ל שֶׁלֹּא בְּעֵר הֶחָמֵץ אוֹ מְכָרוֹ לְאִינוֹ יְהוּדִי. וַאֲפִלּוּ הָפְקֵר גָּמוּר גַּם כֵּן דִּינָא לְהַחְמִיר לְמַעֲשֶׂה. וְעַיֵּן לְעֵיל סָעִיף קָטָן ח׳ שֶׁפָּתַחְתִּי בְּעִנְיָן זֶה מִתְּשׁוּבָה שֶׁבְּסוֹף תּוֹרַת הַשְּׁלָמִים

בַּאֵר הֵיטֵב

לוֹ אַחַר פֶּסַח, דְּאִם כֵּן לֹא הֲרֵי מְכִירָה וְלֹא מַתָּנָה, אֲבָל אִם אָמַר לוֹ עַל תְּנַאי שֶׁתַּחֲזִיקֵהוּ לְעַצְמְךָ וְתַעֲשֶׂה בּוֹ כִּרְצוֹנְךָ רַק שֶׁלֹּא תַּחְכִּירֶנּוּ לְשׁוּם אָדָם אַחֵר, דְּזֶה הֲרֵי מְכִירָה גְּמוּרָה, וְכֵן מִשְׁמַע מִלְּשׁוֹן הַשּׁוּלְחָן עָרוּךְ. וְעַיֵּן בְּשַׁעַר אֶפְרַיִם סִימָן ד׳ בְּאֶחָד שֶׁלֹּא עָשָׂה כֵּן, אֶלָּא קֹדֶם הַלַּיְלָה נָתַן לְיִשְׂמָעֵאל אֶחָד בְּמַתָּנָה, וְשׁוּב אַחַר הַפֶּסַח הֶחֱזִיר לוֹ הַיִּשְׂמָעֵאל, וְהוּא הִפְסִיד מֻרְבֶּה, וְדַעְתּוֹ לֶאֱסֹר. וְשָׁם בְּהַגָּהַת בֶּן הַמְחַבֵּר צָדַד (לְהַלָּכָה) [וְלַהִתִּירָה], וּכְקוּנְטְרֵס אַחֲרוֹן שָׁם (לט״ר ד) כָּתַב מַה שֶׁהֵשִׁיב לוֹ בַּעַל אֵלְיָה רַבָּה, וְגַם בֶּן הַמְחַבֵּר (שם בקו״א) הוֹדָה לוֹ שֶׁיֵּשׁ לְהַחְמִיר לְמַעֲשֶׂה. וְעַיֵּן לְעֵיל סָעִיף קָטָן ח׳ שֶׁפָּתַחְתִּי בְּעִנְיָן זֶה מִתְּשׁוּבָה שֶׁבְּסוֹף תּוֹרַת הַשְּׁלָמִים

(סי׳ ו), וְעוֹד כַּמָּה תְּשׁוּבוֹת שֶׁהֶבְאתִי שָׁם מֵעִנְיָן זֶה. וְעַיֵּן בְּסֵפֶר בְּאֵר יַעֲקֹב סִימָן (תמ״ז) [תמ״ב] בְּתְשׁוּבָה שֶׁכָּתַב שָׁם בְּעִנְיַן הַיַּיִן שֶׁרָף שֶׁנִּשְׁתַּהֶה עַד אַחַר הַפֶּסַח. וְעַיֵּן בְּעֵבוֹדַת הַגֵּרְשֻׁנִי סִימָן ק״ה בְּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חָמֵץ בְּבֵית שֶׁעָבַר עָלָיו הַפֶּסַח וְהוּא יָדוּעַ שֶׁבָּא לְבֵיתוֹ לְשַׁאל, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֵדִים שֶׁהִפְקִירוֹ אָסוּר, אֲבָל הוּא לְעַצְמוֹ שֶׁיּוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ הָאֱמֶת שֶׁהִפְקִירוֹ הַפְקֵר גָּמוּר וְהוֹצִיאוֹ מִלִּבּוֹ לְגַמְרֵי, וְדַעְתּוֹ שֶׁאַחַר הַפֶּסַח יַחְזֹר וְיִזְכֶּה בּוֹ, מִכָּל מָקוֹם יָכוֹל הוּא לְזַכּוֹת בּוֹ, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּשׁוּ״ת פְּנֵי יְהוֹשֻׁעַ כְּתָב יָד (ח״ב) סִימָן ה׳ הָאֲרִיךְ בְּרְאָיוֹת לְסַיֵּעַ לְהַרַמְבַּ״ם (פ״ב ה״ב, ע״ש בלח״מ) דְּחָמֵץ הַיָּדוּעַ לֹא מְהַנֵּי בְּטוּל, וְעַיֵּן בְּפְרִי חָדָשׁ (סי׳ תל״א ס״א) וְשָׁאגַת אֲרְיֵה וּשְׁאֵר אַחֲרוֹנִים שֶׁכָּתְבוּ לְקַצֵּת רְאָיוֹת לְהַגָּאוֹן ז״ל. וְכָתַב בְּשׁוּ״ת וָשָׁב הַכֹּהֵן סִימָן ד׳ בְּאֶחָד שֶׁמָּכַר חֲמֵצוֹ לְאִינוֹ יְהוּדִי קָטָן, אִז אִם הָאִינוֹ יְהוּדִי גָּדוֹל, אֲבָל אֵינוֹ מַקְפִּיד כְּלָל, אֵין צָרִיךְ לְהַחֲזִירוֹ לוֹ אַחַר פֶּסַח, דְּזֶה הֲרֵי מְכִירָה גְּמוּרָה, וְכֵן מִשְׁמַע מִלְּשׁוֹן הַשּׁוּלְחָן עָרוּךְ. וְעַיֵּן בְּשַׁעַר אֶפְרַיִם סִימָן ד׳ בְּאֶחָד שֶׁלֹּא מָכַר יַיִן שֶׁרָף שֶׁלּוֹ בְּעֶרֶב פֶּסַח, וְהוֹרָה לוֹ הַמּוֹרֶה לְשָׁקְכוֹ קֹדֶם הַלַּיְלָה וְהוּא לֹא עָשָׂה כֵּן, אֶלָּא קֹדֶם הַלַּיְלָה נָתַן לְיִשְׂמָעֵאל אֶחָד בְּמַתָּנָה, וְשׁוּב אַחַר הַפֶּסַח הֶחֱזִיר לוֹ הַיִּשְׂמָעֵאל, וְהוּא הִפְסִיד מֻרְבֶּה, וְדַעְתּוֹ לֶאֱסֹר. וְשָׁם בְּהַגָּהַת בֶּן הַמְחַבֵּר צָדַד (לְהַלָּכָה) [וְלַהִתִּירָה], וּכְקוּנְטְרֵס אַחֲרוֹן שָׁם (לט״ר ד) כָּתַב מַה שֶׁהֵשִׁיב לוֹ בַּעַל אֵלְיָה רַבָּה, וְגַם בֶּן הַמְחַבֵּר (שם בקו״א) הוֹדָה לוֹ שֶׁיֵּשׁ לְהַחְמִיר לְמַעֲשֶׂה. וְעַיֵּן לְעֵיל סָעִיף קָטָן ח׳ שֶׁפָּתַחְתִּי בְּעִנְיָן זֶה מִתְּשׁוּבָה שֶׁבְּסוֹף תּוֹרַת הַשְּׁלָמִים

(סי׳ ו), וְעוֹד כַּמָּה תְּשׁוּבוֹת שֶׁהֶבְאתִי שָׁם מֵעִנְיָן זֶה. וְעַיֵּן בְּסֵפֶר בְּאֵר יַעֲקֹב סִימָן (תמ״ז) [תמ״ב] בְּתְשׁוּבָה שֶׁכָּתַב שָׁם בְּעִנְיַן הַיַּיִן שֶׁרָף שֶׁנִּשְׁתַּהֶה עַד אַחַר הַפֶּסַח. וְעַיֵּן בְּעֵבוֹדַת הַגֵּרְשֻׁנִי סִימָן ק״ה בְּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חָמֵץ בְּבֵית שֶׁעָבַר עָלָיו הַפֶּסַח וְהוּא יָדוּעַ שֶׁבָּא לְבֵיתוֹ לְשַׁאל, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֵדִים שֶׁהִפְקִירוֹ אָסוּר, אֲבָל הוּא לְעַצְמוֹ שֶׁיּוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ הָאֱמֶת שֶׁהִפְקִירוֹ הַפְקֵר גָּמוּר וְהוֹצִיאוֹ מִלִּבּוֹ לְגַמְרֵי, וְדַעְתּוֹ שֶׁאַחַר הַפֶּסַח יַחְזֹר וְיִזְכֶּה בּוֹ, מִכָּל מָקוֹם יָכוֹל הוּא לְזַכּוֹת בּוֹ, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּשׁוּ״ת פְּנֵי יְהוֹשֻׁעַ כְּתָב יָד (ח״ב) סִימָן ה׳ הָאֲרִיךְ בְּרְאָיוֹת לְסַיֵּעַ לְהַרַמְבַּ״ם (פ״ב ה״ב, ע״ש בלח״מ) דְּחָמֵץ הַיָּדוּעַ לֹא מְהַנֵּי בְּטוּל, וְעַיֵּן בְּפְרִי חָדָשׁ (סי׳ תל״א ס״א) וְשָׁאגַת אֲרְיֵה וּשְׁאֵר אַחֲרוֹנִים שֶׁכָּתְבוּ לְקַצֵּת רְאָיוֹת לְהַגָּאוֹן ז״ל. וְכָתַב בְּשׁוּ״ת וָשָׁב הַכֹּהֵן סִימָן ד׳ בְּאֶחָד שֶׁמָּכַר חֲמֵצוֹ לְאִינוֹ יְהוּדִי קָטָן, אִז אִם הָאִינוֹ יְהוּדִי גָּדוֹל, אֲבָל אֵינוֹ מַקְפִּיד כְּלָל, אֵין צָרִיךְ לְהַחֲזִירוֹ לוֹ אַחַר פֶּסַח, דְּאִם כֵּן לֹא הֲרֵי מְכִירָה וְלֹא מַתָּנָה, אֲבָל אִם אָמַר לוֹ עַל תְּנַאי שֶׁתַּחֲזִיקֵהוּ לְעַצְמְךָ וְתַעֲשֶׂה בּוֹ כִּרְצוֹנְךָ רַק שֶׁלֹּא תַּחְכִּירֶנּוּ לְשׁוּם אָדָם אַחֵר